

Rönkhúzás Szakonyfaluban

A Szentgotthárdtól hat kilométerre fekvő Szakonyfaluban a szlovének rönkhúzást tartottak az idei farsang végén. „A rábavidéki szlovének rönkhúzása – Borovo gostüvanje porabskih Slovencev” – 2015-ben felvétetett az UNESCO Szellemi Kulturális Örökség Nemzeti Jegyzékébe. A hagyományokhoz ragaszkodva – eredeti időpontban, eredeti helyszínen, eredeti céllal – csak akkor van rönkhúzás, ha tényleg senki sem házasodott meg a faluban farsang idején. A menyasszony, a vőlegény, a koszorúslányok, a vőfélyek csakis hajadonok és nőtlenek lehetnek. A menyasszony soha nem lehet férfi, a vőlegény pedig nő. (Ez nem „bolondlakodalom”.) A szlovének rönkhúzásának célja, hogy családalapításra, valamint arra ösztönözze a fiatalokat: *gyermeküket tanítsák meg szlovénül, hogy ki ne haljon a szlovénség Magyarországon.*

Szakonyfaluban farsang idején tényleg nem volt esküvő, ezért március 2-án, farsang utolsó szombatján „fenyőlakodalmat” (borovo gostüvanje) tartottak. Pénteken délután már feldíszítették a fiatalok a rönköt, amelyet a férfiak (az önkéntes tűzoltók és a sportegyesület tagjai) egész éjjel párosával, felváltva őriztek, nehogy a fenyő koronájáról egy ágat is letörjenek a szomszéd falu legényei. Akkor ugyanis „folt esne a menyasszony becsületén”, és akár el is maradna az esemény. A rönkhúzás *főszereplői* a násznép és a hivatalos személyek: a menyasszony, a vőlegény, a szülei, a tanúk, a kisbíró, a bíró, a pap, a jegyző,

a vendéghívó páros és természetesen a koszorúslányok s vőfélyek, akik a rönköt húzzák. A maskarások mellékszereplők. Ahogyan az igazi lakodalomban, itt is a násznép és a vendégek szórakoztatása a feladatuk. Farsang végén ráadásul a tél elűzése is munkájuk része, amit hangos kurjongatással, zenével igyekeznek elérni.

A menet élén a szentgotthárdi fúvószenekar játszott, négy szlovéniai zenekar pedig népi hangszereken kísérte a felvonulókat. Útközben a *szakonyfalui és rábatótfalui néptáncosokat* követve, az érdeklődő tömegből is sokan táncra perdültek. Nyusziknak s fenyőmanóknak öltözött gyerekek szlovén és magyar nyelvű szórólapot osztogattak, hogy mindenki figyelemmel tudja kísérni az eseményeket. A későbbiekben aztán ők voltak a tanúk. Az úton a kisbíró háromszor is kihirdette az ifjú párt. Az esketésnél a bíró tréfásan figyelmeztette a lányokat és a legényeket a házassági és gyermekvállalási kötelezettségükre. Két pap szlovénül és magyarul adta össze a menyasszonyt és a vőlegényt. A vendéghívó páros pedig ugyancsak e két nyelven kért fel mindenkit: legyenek ott a lakodalomban is. Ma is egy régi – először 1807-ben megjelent – szlovén vőfélykönyvből való szöveget mondanak el. Egy rövid idézet:

„Attól senki se féljen, hogy nem jut neki enni- és innivaló. Mindenről jó előre gondoskodtunk már. Először is fogtunk egy cinegét. Kilenc öregasszony

A rönkhúzás főszereplői: menyasszony, vőlegény és a násznép

A szerző felvételei

A koszorúslányok és a vőfélyek húzzák a rönköt

három napja kopasztja, finom tollát az útra szórta, hogy ha elesnének, meg ne üssék magukat. ... Lőtünk egy vadkant is, miközben hazafelé húztuk, akkora barázda keletkezett a mezőn, hogy most abban folyik a Rába... Tizenkét vadász elment vadászni. Olyan lövöldözést csaptak, hogy a róka ráborult a nyúlra, a nyúl az őzre, az őz a szarvasra, a szarvas a farkasra, a farkas a disznóra, a disznó a bikára, a bika a kecskére, a kecske a birkára, a birka pedig zsupsz, bele a tálba.”

Az esketés végén elárverezték a rönköt, koronáját pedig sötétedéskor elégették. Asszony lett a lányból, és a telet is elűzték.

Szakonyfaluban az idén 27,5 méter hosszú rönköt huszonkét pár koszorúslány és vőfély húzta. A szereplők közel százötvenen voltak (közülük nyolcvan Szakonyfalu lakói, ötven maskarás pedig a Rába-vidéki Szlovén Nyugdíjas Egyesület tagja). Voltak még szereplők Felsőszölnökről és Rábatótfaluból is. A rönköt papírvirágokkal díszítették csakúgy, mint az útmenti oszlopokat, kerítéseket, a színpadot és a sátrat. A menyasszony és a koszorúslányok csokrárt, a násznép kitűzőit az *apátistvánfalvi* asszonyok készítették. Szakonyfaluban is sok virág készült, de a szombathelyi szlovén egyesület tagjai is száz szál virággal járultak hozzá az eseményhez.

A szakonyfalui rönkhúzás szervezői az Országos Szlovén Önkormányzat, Szakonyfalu Község Önkormányzata, Szakonyfalu Szlovén Nemzetiségi Önkormányzata, Szakonyfalu község civil szervezetei és a Rába-vidéki Szlovén Nyugdíjas Egyesület voltak. Fő szervezője pedig személy szerint Rogán Valéria, Szakonyfalu polgármesterasszonya.

Szlovéniából a Szlovén Néprajzi Társaság tanulmányi kirándulást szervezett az eseményre. A szomszédos Ausztriából is voltak érdeklődők. A Szellemi Kulturális Örökség Igazgatósága dokumentumfilmet forgatott a szokásról. Az eseményt részvételével megtisztelte Tircsi Richárd, az EMMI Nemzetiségi Főosztályának vezetője, Kissné Köles Erika szlovén nemzetiségi szószóló és dr. Boris Jesih szentgotthárdi szlovén főkonzul.

Cigánylány és rendőr a maskarások között

M. Kozár Mária